

Sygn. akt VU 619/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Paweł Lasoń

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. z siedzibą w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. z siedzibą w Z.

z dnia 22 maja 2015 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w Ł. z siedzibą w Z. z dnia 22 maja 2015 roku w ten sposób, że ustala, iż J. M. jest uprawniony do obliczenia emerytury zgodnie z art. 55 w związku z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

V U 619/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22.05.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24.04.2015r. odmówił J. M. przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zgodnie z art. 55 ustawy emerytalnej ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 1.01.1949 r., który osiągnął wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat dla mężczyzn, posiada okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po 31.12.2008r. oraz kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu powyższego wieku emerytalnego może być obliczona emerytura w myśl art. 26, tj. na podstawie równowartości kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w oparciu o kwotę zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz środków zaewidencjonowanych na subkoncie przez średnie dalsze trwanie życia, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53, tj. według dotychczasowych zasad.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 22.05.2015r., k. 3)

ZUS odmówił prawa do emerytury w oparciu o powyższe przepisy. Zdaniem organu rentowego J. M. złożył wniosek przed osiągnięciem powyższego wieku emerytalnego, zatem w dacie wniosku nie było możliwe kontynuowane przez Wnioskodawcę ubezpieczeń emerytalnego i rentowych po osiągnięciu przedmiotowego wieku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 22.05.2015r., k. 3)

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 29.05.2015r. J. M. kwestionując merytoryczną zasadność decyzji. Domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i zobowiązania ZUS do wyliczenia emerytury zgodnie z art. 26 w zw. z art. 55 ustawy¹ emerytalnej od dnia zgłoszenia wniosku, podnosząc, że spełnił wszystkie warunki wskazane w ustawie. Wnioskodawca wskazał, że ubezpieczony urodzony przed dniem 01.01.1949r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił z wnioskiem o emeryturę po dniu 31.12.2008r. może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. J. M. wskazał również, iż w związku z tym, iż od 2006 roku do chwili obecnej kontynuuje ubezpieczenie społeczne, a o emeryturę w wieku powszechnym (65 lat) wystąpił w roku 2011, przysługuje mu prawo do wyliczenia emerytury kapitałowej ww. przywołanego uzasadnienia.

(dowód: odwołanie od decyzji ZUS, k. 2)

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wnosił o jego oddalenie przytaczając argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji oraz cytując przepisy dotyczące zasad ustalania emerytur i ich wysokości.

(dowód: odpowiedź na odwołanie od decyzji ZUS, k. 4-4v)

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan

faktyczny:

J. M. urodzony w dniu (...) złożył wniosek w 2011 roku o ustalenie prawa do emerytury w warunkach szczególnych.

(dowód: protokół z rozprawy z dnia 21.10.2015r., zeznania wnioskodawca J. M., k. 14-14v)

Powszechny wiek emerytalny wnioskodawca uzyskał po ukończeniu 65 lat z dniem 18.09.2011 r.

(okoliczność niesporna)

W dniu 24.04.2015r. wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie emerytury na podstawie art. 55 ustawy zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 o ile będzie ona korzystniejsza. Wysokość emerytury wnioskodawcy w kwietniu 2015r. wynosiła 2763,52 zł.

(dowód: wniosek o ustalenie kapitału początkowego, k. 1-2v akt ZUS, stanowisko komórki merytorycznej ZUS, k. 38 akt ZUS)

Skarżoną decyzją odmówiono J. M. przeliczenia emerytury i obliczenia jej wysokości w myśl nowych zasad z przyczyn opisanych wyżej, podnosząc, że z wnioskiem o emeryturę wystąpił przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego (65 lat), zatem w dacie wniosku nie było możliwe kontynuowanie przez Wnioskodawcę ubezpieczeń emerytalnego i rentowych po osiągnięciu przedmiotowego wieku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 22.05.2015r., k. 3)

W toku postępowania sądowego Sąd zobowiązał ZUS do hipotetycznego ustalenia wysokości emerytury według zasad określonych w art. 55 w zw. z art. 26 ustawy emerytalnej.

W wykonaniu zobowiązania ZUS ustalił wnioskodawcy hipotetyczną wysokość emerytury w oparciu o wskazany art. 55 ustawy emerytalnej w zw. z art. 26 ustawy, która na dzień 01.04.2015r. wyniosła 3679,40 zł lub 3585,07 zł w zależności od sposobu wyliczenia wartości wysokości podstawy wymiaru w poszczególnych latach.

(dowód: pismo procesowe ZUS, k. 52-53v)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zwanej dalej ustawą emerytalną ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Według art. 26 ust. 1 ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Przepis ten umożliwia ustalenie najbardziej korzystnej wysokości świadczenia przyznanego na podstawie art. 27. Umożliwia on ustalenie wysokości świadczenia osobom spełniającym warunki do przejścia na emeryturę na starych zasadach według reguł obowiązujących dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (tekst jedn.: na zasadach art. 26), o ile osoby te kontynuowały ubezpieczenie emerytalne po osiągnięciu 60/65 lat życia i wystąpiły z wnioskiem o świadczenie po dniu 31 grudnia 2008 r., a emerytura obliczona w myśl art. 26 okaże się wyższa niż obliczona zgodnie z art. 53.

Co do charakteru i celu oraz zasad związanych z ustaleniem emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej wielokrotnie wypowiedział się zarówno Sąd Najwyższy a także Sądy Apelacyjne, wyjaśniając reguły dotyczące tej emerytury.

I tak w wyroku z dnia 10.07.2013r. SN w sprawie II UK 424/12 wskazał, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Przepis art. 55 u.e.r.f.u.s., umożliwiając ubezpieczonemu urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, zrównuje w pewnym sensie sytuacje tych osób (urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 u.e.r.f.u.s. Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego przechodzenia na emeryturę, a w treści art. 55 u.e.r.f.u.s. brak zastrzeżenia, że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27 ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 u.e.r.f.u.s.) należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia przez te osoby na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym.

Cytowany wyżej pogląd Sądu Najwyższego wynikał także z wcześniejszych orzeczeń. Np. w wyroku SN z 04.07.2013r. w sprawie II UZP 4/13 SN podjął uchwałę i także stwierdził, że osoba, która spełniła wszystkie przewidziane przepisami warunki, ma prawo do kapitałowej emerytury. Jej uzyskanie nie jest uzależnione od tego, czy ubezpieczony składa pierwszy wniosek o świadczenie bo ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą.

Pogląd ten, znalazł również potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 07.11.2013r. w sprawie II UK 143/13 stwierdzając dodatkowo, że skorzystanie z prawnej możliwości obliczenia wyższej wysokości emerytury nie wymaga od uprawnionego wskazania "korzystniejszej" metody obliczenia przysługującej mu emerytury w wyższej wysokości (od ustalonej na podstawie dotychczasowych zasad), ani nie pozostaje do uznania dla organu rentowego (nie jest "fakultatywne").

Po tej dacie zostały również opublikowane kolejne wyroki Sądu Najwyższego, to jest:

- UK 27/14 z 18.09.2014r. LEX nr 1537287 zawierający tezę: „ Za nietrafną należy uznać konstatację, że osobom wskazanym w art. 55 u.e.r.f.u.s. i spełniającym przewidziane w tym przepisie warunki, może być przyznana emerytura obliczona w sposób określony w art. 26 ustawy. Nie można w takim wypadku mówić o złożeniu kolejnego wniosku emerytalnego o przyznanie "emerytury po emeryturze". W art. 55 chodzi nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. Wyraźnie stanowi się w nim o możliwości obliczenia emerytury na podstawie art. 26, czyli - wnioskując z treści przepisu - emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 13 grudnia 1948 r., po spełnieniu warunków określonych w art. 27 ustawy. Nie chodzi też o osoby, które wstrzymały się z pobieraniem należnej emerytury. Zasadnicze znaczenie dla zastosowania art. 55 u.e.r.f.u.s. ma utrzymywanie przez osobę w nim określonej statusu osoby ubezpieczonej (art. 4 ust. 13 ustawy), oraz stwierdzić, że status ten zachowują osoby, które przeszły na emeryturę, jeżeli po przyznaniu prawa podlegają obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 u.s.u.s.). W konsekwencji, emerytura osób, które spełniły warunki przewidziane w art. 27 i pobierały świadczenia na wniosek złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. powinna być wyliczona na podstawie art. 53 z uwzględnieniem art. 55 w związku z art. 26 ustawy, jeżeli po ukończeniu wieku 60 lub 65 lat podlegały ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo lub dobrowolnie” lub
- I UK 345/13 z dnia 19.03.2014 (LEX nr 1455228): „ Ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 27 w związku z art. 55 u.e.r.f.u.s., także i niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Nabycie statusu emeryta (art. 4 pkt 1 u.e.r.f.u.s.) wiąże się z utratą statusu ubezpieczonego (art. 4 pkt 13 tej ustawy) tylko wtedy, jeżeli po przyznaniu prawa do emerytury emeryt nie podlega obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 u.s.u.s.). Przede wszystkim zaś pojęcie "ubezpieczony" z art. 4 pkt 13 u.e.r.f.u.s. nie odnosi się do aktualnego statusu osoby ubiegającej się o emeryturę, bowiem podleganie ubezpieczeniom społecznym w dacie wniosku o emeryturę nie stanowi warunku przyznania prawa do tego świadczenia. "Ubezpieczony" to osoba, która spełnia warunek podlegania - w jakimkolwiek okresie - ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, określonym w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, a także osoba, która przed dniem wejścia w życie ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu, z wyłączeniem ubezpieczenia społecznego rolników” albo
- II UK 23/13 z 04.09.2013r. (LEX nr 1474928): ”Emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym na dotychczasowych zasadach (art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury "kapitałowej" na podstawie art. 26 tej ustawy, jeżeli kontynuuje ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a z wnioskiem o przyznanie emerytury obliczanej w systemie kapitałowym wystąpi! po dniu 31 grudnia 2008 r. (art. 55 w związku z art. 114 ust. 1 tej ustawy)”.

Zatem, w kontekście przytoczonych orzeczeń należy uznać, że stanowisko w tej sprawie jest ugruntowane i orzecznictwo sądowe utrwalone.

Z dniem 01.05.2015r. na mocy art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z dnia 21 kwietnia 2015r. 2015.552) w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, z późn. zm.) wprowadzono zmianę polegającą na tym, że po art. 55 dodano art. 55a w brzmieniu: "Art. 55a. 1. Przepis art. 55 stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27.

2. Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W tej sytuacji wobec zmiany przepisów od maja 2015r., a w maju 2015 roku ZUS wydawał zaskarżoną decyzję nie mogło być wątpliwości, że wnioskodawca ma prawo do przeliczenia emerytury w myśl art. 26 ustawy.

Konsekwencje dodania art. 55a ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyjaśnił w wyroku z dnia 03.06.2015r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku sygn.. III AUa 1765/14 twierdząc, że wobec istnienia zgodnej wykładni rzeczywisty skutek nowelizacji - tj. dodania art. 55a jest zmianą normatywną, a nie jedynie zmianą dotyczącą interpretacji tekstu prawnego.

Wnioskodawca urodzony (...) prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 ust. 3 pkt 1 ustawy emerytalnej nabywał po ukończeniu wieku emerytalnego co najmniej 65 lat a zatem w dniu 18.09.2011 r., tj. 1 dzień po ukończeniu 65 roku życia.

Wniosek o obliczenie jej wysokości według „nowych zasad” tj. art. 55 w zw. z art. 26 ustawy emerytalnej złożył w dniu 24.04.2015r. a więc po uzyskaniu wieku emerytalnego mając już ustalone decyzją z 2011 r. prawo do emerytury. Tak, więc wniosek o emeryturę w wieku powszechnym został złożony po 31.12.2008r., występowała przesłanka kontynuowania ubezpieczenia społecznego - zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne po osiągnięciu przewidzianego w art. 27 wieku emerytalnego.

Wysokość emerytury ustalonej na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej ustalono na dzień 01.04.2015r. na kwotę 2763,52 zł, a wysokość emerytury ustalonej na podstawie art. 26 ustawy na dzień 01.04.2015r na kwotę 3679,40 zł lub 3585,07 zł w zależności od sposobu wyliczenia wartości wysokości, podstawy wymiaru w poszczególnych latach. Nie ulega jednak wątpliwości, że emerytura na podstawie art. 26 ustawy jest wyższa niż ta z art. 27.

Spełnione zostały zatem wszystkie przesłanki określone w cytowanym art. 55 ustawy i dlatego skarżoną decyzję należało zmienić i ustalić wnioskodawcy prawo do emerytury według „nowych zasad”.

Z tych względów z mocy powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc orzeczono jak w sentencji.